

HANDEDNING OM GEMENSKAPSREGLERNA FÖR STATLIGT STÖD TILL SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

INBEGRIPET TILLFÄLLIGA STATLIGA STÖDÅTGÄRDER FÖR ATT FRÄMJA
TILLGÅNGEN TILL FINANSIERING I DEN AKTUELLA FINANSIELLA OCH
EKONOMISKA KRISEN

Anmärkning:

I denna handledning ges en kortfattad och ibland förenklad sammanfattning av lagstiftningen om statligt stöd. Naturligtvis ger de sammanfattningar och tabeller som finns i handledningen inte upphov till några rättigheter. För en officiell version av de gällande reglerna på varje område hänvisas läsaren till de relevanta rättsakterna i fulltext. I handboken finns fullständiga hänvisningar till dessa.

1.	INLEDNING	3
1.1.	Små och medelstora företags betydelse	3
1.2.	Stöd till små och medelstora företag	4
1.3.	Definitioner	7
1.3.1.	Vad är små och medelstora företag?	7
1.3.2.	Begrepp för statligt stöd	7
2.	EKONOMISKT STÖD TILL SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG	8
2.1.	Små stödbelopp (regeln om stöd av mindre betydelse)	8
2.2.	Statliga garantier	10
2.3.	Riskkapitalstöd	12
3.	STÖD TILL TILLVÄXT OCH UTVECKLING BLAND SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG	14
3.1.	Stöd till forskning, utveckling och innovation	14
3.2.	Stöd till miljöskydd	17
3.3.	Regionalstöd	20
3.4.	Investerings- och sysselsättningsstöd	23
3.5.	Utbildningsstöd	24
3.6.	Stöd till konsulttjänster och små och medelstora företags deltagande i mässor	25
3.7.	Stöd till kvinnligt företagande	26
3.8.	Stöd för arbetstagare med sämre förutsättningar och arbetstagare med funktionshinder	27
3.9.	Stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter	29
4.	TILLFÄLLIGA STATLIGA STÖDÅTGÄRDER FÖR ATT FRÄMJA TILLGÅNGEN TILL FINANSIERING I DEN AKTUELLA FINANSIELLA OCH EKONOMISKA KRISEN	31
	BILAGA I	33
	BILAGA II	39

1. INLEDNING

1.1. De små och medelstora företagens betydelse

Små och medelstora företag är ryggraden i Europas ekonomi. Det finns mer än 23 miljoner små och medelstora företag i EU, vilket motsvarar 99 % av företagen. De små och medelstora företagen är stora skapare av sysselsättning i EU och har mer än 100 miljoner anställda. De är fast förankrade i sin lokala och regionala omgivning och de är en garanti för social sammanhållning och stabilitet. De spelar en viktig roll för tillväxten, eftersom de står för 60 % av EU:s BNP. Dynamiska företagare har särskilt goda förutsättningar att dra fördel av globaliseringen och av de allt snabbare tekniska förändringarna. Små och medelstora företag spelar också en viktig roll i innovationsprocessen och är därför ett viktigt inslag i en kunskapsbaserad ekonomi.

Meddelandet **Tänk småskaligt först En "Small Business Act for Europe"** (nedan kallad *småföretagsakten*)¹, som antogs av kommissionen i juni 2008, återspeglar kommissionens politiska vilja att erkänna de små och medelstora företagens centrala roll i EU-ekonomin. Genom meddelandet införs för första gången en sammanhängande politisk ram för EU och dess medlemsstater. Syftet med småföretagsakten är att förbättra den allmänna inställningen till entreprenörskap, att slutgiltigt förankra principen "tänk småskaligt först" i utformningen av politiken, allt ifrån lagstiftning till offentliga tjänster, och att främja tillväxten för små och medelstora företag genom att hjälpa dem att lösa de problem som fortfarande står i vägen för deras utveckling. I småföretagsakten anges en rad åtgärder på olika nivåer för att stärka de små och medelstora företagen.

Ett av de största problemen för små och medelstora företag är att få tillgång till lämplig finansiering. Investerare och banker är ofta ovilliga att finansiera nystartade eller relativt nya små och medelstora företag på grund av de risker det innebär. Den ekonomiska avmattningen och finansiella krisen har lett till att de små och medelstora företagen har ännu svårare att få finansiering än andra företag, vilket försenar eller till och med omintetgör den finansiering som är nödvändig för deras tillväxt och för att utveckla planerade investeringar. Detta är ett av de viktigaste inslagen i kommissionens förslag till en **ekonomisk återhämtningsplan för Europa** som kommissionens ordförande J.M. Barroso tillkännagav den 26 november 2008. Återhämtningsplanen bygger på småföretagsakten och syftar till att ge de små och medelstora företagen mer hjälp, bland annat mycket konkreta, specifika åtgärder för att minska företagens administrativa börda, stärka deras kassaflöde och hjälpa fler människor att starta företag. Återhämtningsplanen syftar till att förbättra de små och medelstora företagens tillgång till finansiering i samarbete med Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden. I planen påminns också medlemsstaterna om att de bör utnyttja de nyligen ändrade reglerna för statligt stöd för att bevilja rätt form av stöd till små och medelstora företag. För att statligt stöd ska öka de små och medelstora företagens konkurrenskraft måste det användas för att förbättra

¹ Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén - Tänk småskaligt först En "Small Business Act" för Europa, KOM(2008) 394, slutlig, 25.6.2008.

marknadsvillkoren genom kloka investeringar, som leder till mer innovation, mer forskning, högre energieffektivitet, bättre utbildning och mer kvalificerade arbeten. För att ge de små och medelstora företagen mer statligt bistånd har kommissionen meddelat att det kommer ett förenklingspaket, som ska skynda på det statliga beslutsfattandet, och tillfälliga åtgärder som ska göra det lättare för medlemsstaterna att bevilja vissa typer av stöd till små och medelstora företag.

Dessutom kan allmänna EU-program, till exempel programmet konkurrenskraft och innovation² och ramprogrammet för forskning³, användas för att stödja små och medelstora företag. På samma sätt är det möjligt att stärka samordningsvinsterna mellan Lissabonstrategin och den europeiska klimatförändrings- och energiagendan genom att främja investeringar i innovativ teknik med låga koldioxidutsläpp och energieffektivitetsåtgärder som kommer att öka EU:s konkurrenskraft och samtidigt uppfylla våra mål för energiförsörjning och klimatförändring.

1.2. Stöd till små och medelstora företag

Medlemsstaterna kan använda olika instrument som inte betraktas som statligt stöd för att stödja små och medelstora företag:

Allmänna stödåtgärder, som generella nedsättningar av skatt på arbete och av sociala kostnader, ökade investeringar i allmän utbildning, åtgärder för studie- och yrkesvägledning, allmänt stöd till och utbildning av arbetslösa och förbättringar i arbetsrätten utgör inte statligt stöd och kan därför genomföras direkt av medlemsstaterna. Vissa åtgärder som ingår i småföretagsakten utgör inte heller statligt stöd, till exempel att minska antalet betalningsförseningar för att förbättra de små och medelstora företagens kassaflöde eller kommissionens förslag att småföretagen bör undantas från tids- och arbetskrävande redovisningsregler och statistikrapportering.

Stödåtgärder till förmån för små och medelstora företag som innehåller inslag av statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget omfattas av förfarandet för statligt stöd. Vissa av åtgärderna kommer

- under vissa förhållanden inte att betraktas som statligt stöd (se nedan under avsnittet om stöd av mindre betydelse för närmare uppgifter om mindre stödbelopp eller garantier),
- att utgöra statligt stöd som kan beviljas direkt av medlemsstaterna utan anmälan till kommissionen (se nedan för åtgärder som omfattas av den allmänna gruppundantagsförordningen),
- i regel att betraktas som förenligt statligt stöd om de uppfyller villkoren i kommissionens riktlinjer och rambestämmelser (se nedan under riskkapital, forskning, utveckling och innovation, miljöskydd, regioner med sämre förutsättningar). Dessa åtgärder måste anmälas till kommissionen och får genomföras först när kommissionen har godkänt dem.

Kommissionen har nyligen moderniserat reglerna om statligt stöd för att uppmuntra medlemsstaterna att på ett bättre sätt rikta sina investeringar mot mål som ingår i Lissabonstrategin för tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. I detta sammanhang har man lagt särskild tonvikt på små och medelstora företag och förbättrat möjligheterna att bevilja stöd.

² http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

³ http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=understanding

Små och medelstora företag är berättigade till stöd från alla stödkategorier som är tillåtna enligt EU:s regler för statligt stöd och de är berättigade till högre stödnivåer för stöd från de stödkategorier som omfattar också stora företag. Med tanke på att marknadsmisslyckandena är större för små företag än för medelstora företag har olika grundläggande stödnivåer och olika bonus fastställts för dessa två företagskategorier.

Dessutom har reglerna om statligt stöd förenklats och effektiviserats genom den nyligen antagna **allmänna gruppundantagsförordningen** (nedan kallad *gruppundantagsförordningen*)⁴, som nu erbjuder medlemsstaterna ett brett spektrum av stödåtgärder med minsta möjliga administrativa börda. De stödkategorier som anges i gruppundantagsförordningen är undantagna från anmälningsskyldigheten. Medlemsstaterna kan alltså omedelbart bevilja stöd från dessa kategorier och meddela kommissionen först senare. För att stödåtgärderna ska vara undantagna genom gruppundantagsförordningen måste de uppfylla vissa krav som anges i förordningen. Gruppundantagsförordningen gäller endast genomblickbart stöd, dvs. stöd för vilket det är möjligt att i förväg räkna ut det exakta stödbeloppet.

Medlemsstaterna kan bevilja olika typer av stöd till små och medelstora företag och kumulera de olika stödåtgärderna under förutsättning att kumuleringsbestämmelserna i gruppundantagsförordningen följs. Ett litet eller medelstort företag kan alltså samtidigt få stöd till ett utbildningsprojekt (utbildningsstöd), till att köpa en maskin (investeringsstöd) och till att delta i mässor utan att behöva gå igenom det vanliga anmälningsförfarandet, eftersom det rör sig om olika stöd för olika ändamål (olika stödberättigande kostnader).

Syftet med denna handledning är att ge en kortfattad översikt över de små och medelstora företagens möjligheter att få stöd enligt gemenskapens regler om statligt stöd.

De relevanta rättsakterna finns i fulltext på GD Konkurrens webbplats:
(http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

De olika formerna av stöd till små och medelstora företag har slagits samman och förenklats för varje sektoriellt undantag. Undantagen gäller främst statligt stöd i följande sektorer: Fiske- och vattenbrukssektorn, jordbrukssektorn, kolsektorn, varvsindustrin, stålindustrin och syntetfiberindustrin. Närmare uppgifter om de särskilda reglerna för vissa sektorer finns i vissa rättsakter.

Sektorer med särskilda regler för statligt stöd:

Fiske- och vattenbrukssektorn: http://ec.europa.eu/fisheries/legislation/state_aid_sv.htm⁵

Jordbrukssektorn: http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_sv.htm⁶

⁴ Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).

⁵ Se riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk (EUT C 84, 3.4.2008, s. 10).

⁶ Se kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom produktion av jordbruksprodukter och om ändring av förordning (EG) nr 70/2001 (EUT L 358, 16.12.2006, s. 3).

Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk (2007–2013), (EUT C 319, 27.12.2006).

Energi- och transportsektorn: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/index_en.htm⁷

Kommissionens förordning (EG) nr 1628/2006 av 26 oktober 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 på statligt regionalt investeringsstöd (EUT L 302, 1.11.2006, s. 29).

Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till reklam för produkter som omfattas av bilaga I till EG-fördraget och vissa produkter som inte omfattas av bilaga I till fördraget (EGT C 252, 12.9.2001, s. 5).

Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd när det gäller TSE-test, döda djur och slaktavfall (EGT C 324, 24.12.2002).

⁷ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet på regionala flygplatser (EUT C 312, 9.12.2005, s. 1).

Meddelande C(2004) 43 från kommissionen – Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till sjötransport (EUT C 13, 17.1.2004, s. 3).

Meddelande från kommissionen – Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till järnvägsföretag (EUT C 184, 22.7.2008, s. 13).

1.3. Definitioner

1.3.1. Vad är små och medelstora företag?

På området statligt stöd används den definition av små och medelstora företag som anges i kommissionens rekommendation om definitionen av små och medelstora företag⁸. Denna finns också i bilaga 1 till gruppundantagsförordningen och i bilaga II till den här handledningen.

- Ett **medelstort företag** är ett företag som
 - sysselsätter färre än 250 personer och
 - vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år.
- **Små företag** är företag som
 - sysselsätter färre än 50 personer och
 - vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.
- **Mikroföretag** är företag som
 - sysselsätter färre än 10 personer och
 - vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Kriterierna måste tillämpas på företaget som helhet (inklusive dotterbolag i andra medlemsstater och utanför EU). För att man ska kunna bedöma ett litet eller medelstort företags faktiska ekonomiska ställning, ges i förordningen definitioner av fristående företag, partnerföretag och anknutna företag.

1.3.2. Begrepp för statligt stöd

- *stöd*: varje åtgärd som uppfyller samtliga kriterier som anges i artikel 87.1 i fördraget.
- *stöddordning*: varje rättsakt på grundval av vilken individuellt stöd kan beviljas företag som i rättsakten definieras på ett allmänt och abstrakt sätt, utan att några ytterligare genomförandeåtgärder krävs, samt varje rättsakt på grundval av vilken stöd som inte är hänförligt till ett visst projekt kan beviljas ett eller flera företag för obestämd tid och/eller med obestämt belopp.
- *stödnivå*: stödbeloppet uttryckt i procent av de stödberättigande kostnaderna.
- *stödområden*: områden som är berättigade till regionalstöd enligt den för den berörda medlemsstaten godkända regionalstödskartan för perioden 2007–2013.

⁸ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, K(2003) 1422 slutlig (EUT L124, 20.5.2003, s. 36).

2. EKONOMISKT STÖD TILL SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

2.1. Små stödbelopp (regeln om stöd av mindre betydelse)

Förordningen om stöd av mindre betydelse ger medlemsstaterna möjlighet att snabbt ge framför allt små och medelstora företag smärre bidrag, **utan anmälan till kommissionen och utan att behöva inleda något administrativt förfarande**. Regeln bygger på antagandet att små stödbelopp i de flesta fall inte påverkar handeln och konkurrensen mellan medlemsstaterna och därför inte utgör statligt stöd enligt artikel 87.1 i EG-fördraget.

I förordningen om stöd av mindre betydelse anges att stödåtgärder **på upp till 200 000 euro per företag under en period om tre beskattningsår** inte utgör statligt stöd i den mening som avses i fördraget, vilket betyder att medlemsstaterna kan bevilja sådana stödbelopp utan något omständligt förfarande.

Om **en statlig garanti inte överstiger 1,5 miljoner euro** kan man anta att stödbeloppet inte överstiger 200 000 euro.

Enligt den tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder för att främja tillgången till finansiering i den aktuella finansiella och ekonomiska krisen (se kapitel 4 i denna handledning) kan medlemsstaterna på vissa villkor bevilja stöd i en klumpsumma på upp till 500 000 euro per företag till och med den 31 december 2010. Stöd som beviljas enligt den tillfälliga ramen utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget. Detta gäller inte stöd av mindre betydelse på upp till 200 000 euro som beviljas enligt förordningen om stöd av mindre betydelse.

Villkor:

- Stödtaket för det stöd som omfattas av regeln om stöd av mindre betydelse är generellt 200 000 euro (bidragsekvivalent) under en period om tre beskattningsår.
- Stödtaket tillämpas på summan av allt offentligt stöd som betraktats som stöd av mindre betydelse. Det påverkar inte stödmottagarens möjlighet att få andra typer av statligt stöd enligt stödordningar som godkänts av kommissionen, dock med förbehåll för den regel om kumulering som beskrivs nedan.
- Stödtaket gäller alla kategorier av stöd, oberoende av deras form eller syfte. Den enda kategorin av stöd som är utesluten från regeln om stöd av mindre betydelse är exportstöd.
- Förordningen gäller endast ”genomblickbart” stöd, dvs. stöd för vilket det är möjligt att i förväg räkna ut bruttobidragsekvivalenten utan att behöva göra en riskbedömning.

Förordningen gäller statligt stöd till företag inom alla sektorer med **undantag** för följande:

- Stöd till företag verksamma inom **fiskeri- och vattenbrukssektorn**⁹.
- Stöd till företag verksamma inom **primär produktion av jordbruksprodukter**¹⁰.
- Stöd som ges till företag som är verksamma inom **bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter** (i vissa fall).
- Stöd till **exportrelaterad verksamhet mot tredje land eller medlemsstater**.
- Stöd som **gynnar användningen av inhemska varor på bekostnad av importerade**.
- Stöd till företag som är verksamma inom kolsektorn.
- Stöd till **inköp av vägtransportfordon** som beviljas företag som utför godstransporter på väg för andras räkning.
- Stöd till **företag i svårigheter**.

Vad är genomblickbart stöd?

Genomblickbart stöd är stöd för vilket det är möjligt att i förväg räkna ut den exakta bruttobidragsekvivalenten utan att en riskbedömning behöver göras.

Exempel:

- **Stöd i form av lån** ska behandlas som överblickbart stöd av mindre betydelse om bruttobidragsekvivalenten beräknas på grundval av de marknadsräntor som gällde när stödet beviljades.
- **Stöd i form av kapitaltillskott** ska inte anses vara genomblickbart stöd av mindre betydelse, såvida inte det sammanlagda offentliga kapitaltillskottet ligger under taket för stöd av mindre betydelse.
- **Stöd i form av riskkapitalåtgärder** ska inte betraktas som genomblickbart stöd av mindre betydelse, såvida inte stödet till vart och ett av målföretagen ligger under taket för stöd av mindre betydelse.
- **Individuellt stöd som ges inom ramen för en garantiordning** till företag som inte är företag i svårigheter ska behandlas som genomblickbart stöd av mindre betydelse endast om det garanterade lånebeloppet inte överstiger 1 500 000 euro per företag.
- **Individuellt stöd som beviljas inom ramen för en garantiordning till förmån för företag verksamma inom vägtransportsektorn som inte är företag i svårigheter** ska behandlas som genomblickbart stöd av mindre betydelse endast om det garanterade lånebeloppet inte överstiger 750 000 euro per företag.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5),*

⁹ Kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 om stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:193:0006:0012:SV:PDF>

¹⁰ Kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 av den 20 december 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter (EUT L 337, 21.12.2007, s. 35). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:337:0035:0041:SV:PDF>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:SV:PDF>

2.2. Statliga garantier

Statliga garantier är ett viktigt redskap för att främja företagens utveckling och göra det lättare för dem att få finansiering. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag.

Huvudsyftet med **tillkännagivandet om statligt stöd i form av garantier**, som kommissionen antog under 2008, är att fastställa under vilka **omständigheter som en statlig garanti inte utgör statligt stöd** enligt artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget. I tillkännagivandet fastställs klara och genomblickbara metoder för att beräkna stödinslaget i en garanti. Tillkännagivandets bestämmelser gäller **alla garantier som innebär att en risk överförs**. Garantier är i sin vanligaste form knutna till ett lån eller någon annan finansiell förpliktelse som en låntagare avtalar med en långivare. Sådana garantier får beviljas individuellt eller inom ramen för en stödordning. Det kan även finnas andra former av garantier som omfattas av tillkännagivandet.

Enklare regler för små och medelstora företag införs för att lösa deras särskilda problem med tillgång till finansiering. Medlemsstaterna kan bedöma stödinslaget i en garanti till små och medelstora företag på två olika sätt.

- **De kan använda sig av på förhand fastställda säkerhetsavgifter** som grundar sig på kreditvärdighetsklasser och anses vara förenliga med marknaden och därmed fria från stöd. De kan också användas som referens för att beräkna stödekivalenten om avgifterna är lägre.
- **En avgift på 3,8 % per år gäller** för nystartade företag, även om ingen kreditvärdering har gjorts.
- **För stödordningar** kan en enda avgift tillämpas schablonmässigt om det belopp för vilket garanti har ställts är **mindre än 2,5 miljoner euro per företag**. Det möjliggör riskpooling till förmån för små garantibelopp till små och medelstora företag.

Villkor:

a) Individuella garantier:

- Låntagaren får inte vara ett företag i svårigheter¹¹.
- Garantin är kopplad till en viss finansiell transaktion och begränsad när det gäller varaktighet och storlek.
- Garantin får täcka högst 80 % av det utestående lånet eller någon annan finansiell förpliktelse.
- Återbetalningarna och minskningen av garantin och fördelningen av förlusterna står i rätt proportion till varandra.
- Ett marknadsorienterat pris betalas för garantin.
- Möjlighet att använda en på förhand fastställd säkerhetsavgift (safe-harbour premium) som är kopplad till företagets kreditbetyg.

¹¹ Enligt definitionen i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2). Se även kapitel 3.9 i denna handledning.

b) Garantiordningar:

- Företag i svårigheter bör inte omfattas av stödordningen¹².
- Garantierna är kopplade till en viss finansiell transaktion och begränsade när det gäller varaktighet och storlek.
- Garantin får täcka högst 80 % av det utestående lånet (eller någon annan finansiell förpliktelse).
- Säkerhetsavgifterna ska ses över minst en gång om året.
- Säkerhetsavgifterna ska täcka normala risker, administrativa kostnader och en årlig avkastning på ett tillräckligt kapital.
- Insyn i villkoren för beviljande av framtida garantier (t.ex. företag som är stödberättigade).
- Möjlighet att tillämpa säkerhetsavgifter eller en enda avgift (och inte behöva göra en individuell kreditvärdering av mottagande små och medelstora företag) gäller endast garanterade belopp på högst 2,5 miljoner euro per företag inom ramen för en viss ordning (möjliggör riskpooling till förmån för små garantibelopp till små och medelstora företag).

Mer information:

Kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier (EUT C 155, 20.6.2008, s. 10 och rättelse av s. 15 i EUT C 244, 25.9.2008, s. 32).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:SV:PDF>

¹² Enligt definitionen i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2). Se även kapitel 3.9 i denna handledning.

2.3. Riskkapitalstöd

Riskkapital är ett viktigt medel för finansiering av små och medelstora företag. Nya **riktlinjer för riskkapitalstöd** trädde i kraft i augusti 2006.

Genom **gruppundantagsförordningen** infördes stöd i form av riskkapitalåtgärder som ytterligare en stödkategori som undantas från anmälningsskravet.

Kommissionen har infört ett nytt ”safe-harbour”-tröskelvärde på **1,5 miljoner euro per litet eller medelstort målföretag**. Kommissionen accepterar att det under detta tröskelvärde i princip saknas alternativa sätt att uppbringa finansiering på finansmarknaderna (dvs. att ett marknadsmisslyckande föreligger).

Dessa åtgärder **främjar inrättande av riskkapitalfonder och investeringar i små och medelstora företag med stark tillväxt**. Detta är särskilt viktigt under ekonomiska förhållanden där finanssektorn undviker att ta risker.

Riskkapitalstöd kan ges i **alla ekonomiska sektorer** med **undantag** för följande typer av företag:

- Företag i svårigheter enligt definitionen i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.
- Företag inom varvsindustrin samt kol- och stålindustrin.

Begrepp:

Tröskelvärde för ”safe harbour”: Finansieringen av riskkapitalåtgärden får, antingen helt eller delvis med statligt stöd, inte överstiga 1,5 miljoner euro per litet eller medelstort målföretag under varje tolv månadersperiod.

Riskkapital: Finansiering av företags egna kapital och därmed likställt kapital under de tidiga tillväxtfaserna (sådd-, start- och expansionsfasen), till exempel informella investeringar från affärsänglar, riskvilligt kapital och alternativa börsmarknader som är specialiserade på små och medelstora företag, bland annat företag med stark tillväxt.

Villkor

Enligt **riktlinjerna** är det möjligt att göra undantag från vissa av villkoren nedan. I sådana fall kommer stödet att granskas ingående för att se till att de positiva och negativa effekterna uppväger varandra.

Enligt **gruppundantagsförordningen** ska följande villkor vara uppfyllda:

- Upp till **1,5 miljoner euro per målföretag under en tolv månadersperiod**.
- För **små och medelstora företag i stödområden** och för **små företag utanför stödområden** ska riskkapitalåtgärden begränsas till **såddkapital, startkapital eller expansionskapital**.
- För **medelstora företag utanför stödområden** ska riskkapitalåtgärden begränsas till

såddkapital eller startkapital, och således inte omfatta **expansionskapital**.

- Investeringsfondens totalbudget ska **till minst 70 % avse investeringar i form av eget kapital eller sekundärt egenkapital** i små och medelstora målföretag.
- Minst **50 % av investeringsfondernas finansiering** ska tillhandahållas av **privata investerare**.
- När det gäller investeringsfonder som uteslutande har **små och medelstora företag i stödområden** som målföretag ska minst **30 % av finansieringen** tillhandahållas av **privata investerare**.
- Investeringsfonden ska vara **vinstdriven** och förvaltas på **affärsmässiga grunder**.

Möjliga stödformer enligt riktlinjerna

- **Inrättande av investeringsfonder (riskkapitalfonder)**, där *staten är partner, investerare eller deltagare, eventuellt på mindre fördelaktiga villkor än övriga investerare*.
- **Garantier till riskkapitalinvesterare eller riskkapitalfonder** mot en viss del av eventuella investeringsförluster, eller lånegarantier till investerare och fonder för investering i riskkapital. Detta förutsätter att den offentliga täckningen av de potentiella underliggande förlusterna inte överstiger 50 % av den garanterade investeringens nominella belopp.
- **Andra finansiella instrument som tillhandahåller ytterligare investeringskapital** till riskkapitalinvesterare eller riskkapitalfonder.
- **Skatteförmåner för att uppmuntra investeringsfonder eller deras förvaltare eller investerare** att göra riskkapitalinvesteringar.

Möjliga stödformer enligt gruppundantagsförordningen

- **Inrättande av investeringsfonder (riskkapitalfonder)**, där *staten är partner, investerare eller deltagare, eventuellt på mindre fördelaktiga villkor än övriga investerare*.

Mer information:

- *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för att främja riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag (EUT C 194, 18.8.2006, s. 2).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:194:0002:0021:SV:PDF>

Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), EUT L 214, 9.8.2008, s. 3.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:SV:PDF>

3. STÖD TILL TILLVÄXT OCH UTVECKLING BLAND SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

3.1. Stöd till forskning, utveckling och innovation

År 2006 antog kommissionen **rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation (FoUI)**. Den **allmänna gruppundantagsförordningen**, som också omfattar många FoUI-kategorier, antogs 2008. Både rambestämmelserna och gruppundantagsförordningen innehåller nya bestämmelser om innovation som är **särskilt inriktade på små och medelstora företag** och som också bidrar till en bättre målinriktning av stödet mot skapande av sysselsättning och tillväxt enligt de linjer som drogs upp i Lissabonagendan.

Möjliga stödformer enligt rambestämmelserna

- **Stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt.** I denna kategori ingår stöd till följande:
 - Grundforskning: upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna.
 - Industriell forskning: upp till 80 % av de stödberättigande kostnaderna för små företag och 75 % för medelstora företag.
 - Experimentell utveckling: upp till 60 % av de stödberättigande kostnaderna för små företag och 50 % för medelstora företag.
- **Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier:** Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier kan beviljas för förberedelser för industriell forskning och experimentell utveckling. För små och medelstora företag kan stödet uppgå till 75 % av de stödberättigande kostnaderna för studier inför industriell forskning och 50 % av de stödberättigande kostnaderna för studier inför experimentell utvecklingsverksamhet.
- **Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriellt rättsskydd:** Detta stöd får täcka kostnaderna för att erhålla och upprätthålla patent och andra rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd.
- **Stöd för att hyra in högkvalificerad personal:** Personalen ska anställas för en nyinrättad funktion i det stödmottagande företaget och måste ha varit anställd i minst två år i den forskningsorganisation eller det stora företag som hyr ut personalen. Stödnivån får inte överstiga 50 % av de stödberättigande kostnaderna under högst tre år per företag och per inhyrd person.
- **Stöd till forskning och utveckling inom jordbruks- och fiskerisektorerna:** Stödet ska beviljas direkt till forskningsorganisationen och får inte omfatta direkt beviljande av icke forskningsrelaterat stöd till ett företag som producerar, bearbetar eller saluför jordbruksprodukter, eller innebära prisstöd till tillverkare av sådana produkter. Stödnivån ska inte överstiga 100 % av de stödberättigande kostnaderna, och förutsätter i varje enskilt fall att vissa villkor uppfylls.

- **Stöd till nystartade innovativa företag:** Stödmottagaren ska vara ett litet företag som har existerat under kortare tid än sex år vid den tidpunkt då stödet beviljas. Enligt gruppundantagsförordningen ska det stödmottagande företagets innovativa karaktär fastställas på grundval av att dess kostnader för forskning och utveckling utgör minst 15 % av

dess totala driftskostnader under minst ett av de tre år som föregick beviljandet av stödet eller, om det gäller ett nystartat företag utan finansiell historik, under revisionen av dess innevarande budgetperiod, vilket ska bestyrkas av en extern revisor.

Stödmottagaren får ta emot statligt stöd som inte är FoUI-stöd eller riskkapitalstöd först tre år efter beviljandet av stödet till nystartade innovativa företag.

Stödbeloppet får inte överstiga 1 miljon euro. Stödbeloppet får dock vara upp till 1,5 miljoner euro i regioner som är berättigade till undantag enligt artikel 87.3 a i fördraget och 1,25 miljoner euro i regioner som är berättigade till undantag enligt artikel 87.3 c i fördraget.

➤ **Stöd till innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster:**

Stödbeloppet får inte överstiga 200 000 euro per stödmottagare under en treårsperiod. Om tjänsteleverantören har en nationell eller europeisk certifiering får stödnivån vara 100 % av de stödberättigande kostnaderna. I övriga fall är den högsta tillåtna stödnivån 75 % av de stödberättigande kostnaderna.

➤ **Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn:**

Process- eller organisationsinnovationerna ska vara nyskapande eller väsentligt förbättrade jämfört med den nyaste tekniken inom den berörda typen av industri i gemenskapen, och löpa en avsevärd risk att misslyckas. Organisationsinnovation ska alltid vara relaterad till användning och utnyttjande av informations- och kommunikationsteknik i syfte att ändra organisationen.

Den högsta tillåtna stödnivån är 25 % för medelstora företag och 35 % för små företag.

➤ **Stöd till innovationskluster:**

- **Investeringsstöd** får beviljas endast till det rättssubjekt som driver innovationsklustret för att upprätta, utvidga och förbättra dynamiken i klustren.

Den högsta tillåtna stödnivån är 25 % för medelstora företag och 35 % för små företag. För kluster i stödområden gäller högre stödnivåer.

- **Driftsstöd för klusteraktivering** kan tillfälligt beviljas det rättssubjekt som driver klustret.

Möjliga stödformer enligt gruppundantagsförordningen

ALLA kategorier av FoUI-stöd enligt rambestämmelserna omfattas av gruppundantagsförordningen och är därför undantagna från anmälningförfarandet, dock med följande undantag:

1. Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn

2. Stöd till innovationskluster

3. Stora individuella stödbelopp: FoUI-kategorierna omfattas av gruppundantagsförordningen så länge som följande **tröskelvärden för anmälan** (per företag, per projekt/studie) inte överskrids:

- Om projektet huvudsakligen består av grundforskning: 20 miljoner euro*
- Om projektet huvudsakligen består av industriell forskning: 10 miljoner euro*
- Alla övriga projekt: 7,5 miljoner euro*
- Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriellt rättsskydd: 5 miljoner euro

*Tröskelvärdena fördubblas om det rör sig om Eurekaprojekt.

Mer information:

- *Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation, (EUT C 323, 30.12.2006, s. 1).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:SV:PDF>

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:SV:PDF>

3.2. Stöd till miljöskydd

I samband med klimatpaketet antogs i början av 2008 nya **riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd**. Enligt dessa riktlinjer får medlemsstaterna bevilja stöd för miljöskyddsprojekt till små och medelstora företag samt till stora företag.

Gruppundantagsförordningen omfattar många olika typer av miljöstöd för att medlemsstaterna på ett enkelt sätt ska kunna bevilja sådant stöd utan att behöva anmäla det till kommissionen. Miljöstöd behöver inte anmälas om det inte överskrider tröskelvärdet på 7,5 miljoner euro per företag per investeringsprojekt och om villkoren i gruppundantagsförordningen är uppfyllda.

För investeringsstöd är de stödberättigande kostnaderna de **extra investeringskostnader** som är nödvändiga för att uppnå en miljöskyddsnivå som går längre än gemenskapsnormerna eller för att höja nivån på miljöskyddet när det saknas gemenskapsnormer. Alla driftsfördelar eller driftskostnader som uppstått under en viss period ska dras av från de stödberättigande kostnaderna.

Möjliga stödåtgärder enligt riktlinjerna

- **Investeringsstöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att höja nivån på miljöskyddet när det saknas gemenskapsnormer:** Stöd för att främja miljöskyddsinvesteringar på upp till 70 % för små företag och 60 % för medelstora företag. 10 procentenheters bonus kan ges för miljöinnovativa åtgärder och kan uppgå till 100 % av extrakostnaderna för investeringen om ett anbudsförfarande tillämpas. Detta stöd omfattar också förvärv av nya miljövänliga transportfordon.
- **Stöd för tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer:**
Denna kategori omfattar stöd för att följa nya gemenskapsnormer som höjer nivån på miljöskyddet men som ännu inte har trätt i kraft. För små och medelstora företag gäller följande stödnivåer i samband med genomförande och slutförande:
 - Mer än tre år innan normen träder i kraft: 25 % för små företag och 20 % för medelstora företag.
 - Mellan ett och tre år innan normen träder i kraft: 20 % för små företag och 15 % för medelstora företag.
- **Stöd till energisparande åtgärder:**
 - **Investeringsstöd** är tillåtet upp till 80 % av kostnaderna för små företag och 70 % för medelstora företag. Stödet kan uppgå till 100 % av extrakostnaderna för investeringen om ett anbudsförfarande tillämpas.
 - **Driftsstöd** är begränsat till en femårsperiod.
- **Stöd till förnybara energikällor:**
 - **Investeringsstöd** kan uppgå till 80 % för små företag och 70 % för medelstora företag. Stödnivån kan uppgå till 100 % om ett anbudsförfarande tillämpas.
 - **Driftsstöd:** Medlemsstaterna får ersätta alla extrakostnader för förnybara energikällor jämfört med konventionella energikällor. Det finns olika alternativ för driftsstöd.
- **Investeringsstöd för högeffektiv kraftvärme:** Medlemsstaterna kan bevilja stöd som gör det möjligt för företagen att spara energi och stöd för kraftvärme på upp till 80 % av de

stödberättigande kostnaderna för små företag och upp till 100 % av extrakostnaderna om ett anbudsförfarande tillämpas.

- **Stöd för investeringar i energieffektiv fjärrvärme** på upp till 70 % för små företag och 60 % för medelstora företag. 100 % om ett anbudsförfarande tillämpas.
- **Stöd till miljöstudier:** Stöd till företag för studier som är direkt kopplade till investeringar för att gå längre än gemenskapens miljönormer, för att spara energi eller för att producera förnybar energi. Stödet kan uppgå till 70 % av kostnaderna för studien för små företag och 60 % för medelstora företag.

- **Stöd till avfallshantering:** Denna kategori omfattar stöd till hantering av avfall från andra företag, bland annat återanvändning, återvinning och tillvaratagande av energi. Stödet kan uppgå till 70 % av de stödberättigande kostnaderna för små företag och 60 % för medelstora företag.
- **Stöd till sanering av förorenade områden:** Detta stöd kan beviljas endast om förorenaren inte har identifierats eller inte kan tvingas att betala. Stödet kan uppgå till 100 % av de stödberättigande kostnaderna.
- **Stöd till omlokalisering av företag** av miljöskäl. Omlokaliseringen måste motiveras av en strävan att skydda miljön eller förebygga miljöskador och ha föreskrivits av en behörig myndighet genom ett administrativt eller juridiskt beslut eller avtalats mellan företaget och den behöriga myndigheten. Det stödmottagande företaget måste följa de strängaste miljönormerna på den nya lokaliseringsorten. Stödmottagaren kan vara ett företag i ett tätortsområde, ett särskilt bevarandeområde, en verksamhet eller anläggning som omfattas av Seveso II-direktivet. Stödet kan uppgå till 70 % för små företag och 60 % för medelstora företag.
- **Stöd som ingår i system för handel med utsläppsrätter:** I riktlinjerna anges särskilda villkor som måste vara uppfyllda och även hur man ska bedöma att statligt stöd som ingår i system för handel med utsläppsrätter är nödvändigt och proportionerligt.
- **Stöd i form av nedsättning av eller befrielse från miljöskatter:** Tillåtet om det åtminstone indirekt bidrar till en höjning av nivån på miljöskyddet och om skattenedsättningarna och skattebefrielserna inte motverkar det övergripande mål som eftersträvas med skatten. Stöd i form av skattenedsättningar och undantag från harmoniserade miljöskatter är tillåtna under en tioårsperiod, om gemenskapens minimiskattesats betalas. I andra fall är skattenedsättningarna eller skattebefrielserna tillåtna under en tioårsperiod endast om stödet är nödvändigt och proportionerligt och efter att man analyserat dess effekter i de berörda ekonomiska sektorerna.

Möjliga stödåtgärder enligt gruppundantagsförordningen

Följande kategorier av miljöstöd omfattas av gruppundantagsförordningen och är därmed undantagna från anmälningsförfarandet:

- **Investeringsstöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att höja nivån på miljöskyddet när det saknas gemenskapsnormer** (inklusive förvärv av nya miljövänliga transportfordon).

- **Stöd för tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer**
- **Stöd för miljöstudier**
- **Investeringsstöd till energisparåtgärder:** De stödberättigande kostnaderna kan beräknas med den förenklade metoden (med lägre stödnivåer) eller med standardmetoden, som föreskrivs i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd (med samma stödnivåer).
- **Investeringsstöd till förnybara energikällor**
- **Investeringsstöd till högeffektiv kraftvärme**
- **Stöd i form av nedsättningar eller befrielse från miljöskatter som uppfyller villkoren i energiskattedirektivet (2003/96/EG):** tillåtet under tio år om gemenskapens minimiskattesats betalas.

För alla kategorier av **investeringsstöd** finns det i **gruppundantagsförordningen en förenklad metod för att beräkna de stödberättigande kostnaderna:** de stödberättigande kostnaderna kan beräknas utan att man beaktar driftsfördelarna eller driftskostnaderna. Följaktligen är de stödnivåer som anges i gruppundantagsförordningen lägre än de stödnivåer som anges i riktlinjerna, detta för att de stödbelopp som beviljas för olika miljömål ska vara desamma, oavsett om stödet beviljas enligt gruppundantagsförordningen eller enligt riktlinjerna.

Miljöstödskategorierna omfattas av gruppundantagsförordningen så länge det individuella **stödbeloppet inte överstiger 7,5 miljoner euro.**

Mer information:

- *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd (EUT C 82, 3.2.2008, s. 1).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:082:0001:0033:SV:PDF>

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.3. Regionalstöd

I mindre gynnade områden kan medlemsstaterna bevilja nationellt regionalstöd enligt **riktlinjerna för regionalstöd**, som är i kraft sedan januari 2007, och enligt **gruppundantagsförordningen**. Syftet med nationellt regionalstöd är att främja utvecklingen i de minst gynnade områdena genom att stödja investeringar och skapande av sysselsättning knuten till investeringen, stödja nystartade företag och bevilja driftsstöd under speciella omständigheter. Sådant stöd gynnar utvidgning och diversifiering av den ekonomiska verksamhet som bedrivs av företag i de mindre gynnade områdena, särskilt genom att det främjar etablering av nya företag.

Riktlinjerna omfattar nationellt regionalstöd i alla sektorer, med undantag för fiske-, kol- och stålsektorn, syntetfiberindustrin och primär produktion av jordbruksprodukter. De är i allmänhet tillämpliga på bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter. Särskilda regler gäller för transportsektorn och varvsindustrin och det är inte tillåtet att bevilja regionalstöd till företag i svårigheter¹³.

I allmänhet bör regionalstöd ges enligt en **sektorsövergripande stödordning** som utgör en integrerad del av en regional utvecklingsstrategi. I undantagsfall kan medlemsstaterna också bevilja individuellt stöd för särskilda ändamål till ett enskilt företag eller stöd till ett verksamhetsområde om detta är motiverat på grund av exceptionella omständigheter.

Begrepp:

Regioner enligt artikel 87.3 a: Regioner enligt artikel 87.3 a är regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning.

Regioner enligt artikel 87.3 c: Detta är problemregioner som definieras på grundval av (nationella) indikatorer som föreslås av medlemsstaterna, med förbehåll för en högsta tillåtna befolkningsandel och vissa minimivillkor för att förebygga missbruk.

Nyinvestering: investering i materiella och immateriella tillgångar i form av

- etablering av en ny anläggning,
- utvidgning av en befintlig anläggning,
- diversifiering av produktionen vid en anläggning till nya, kompletterande produkter,
- eller en genomgripande ändring av produktionsprocessen i en befintlig anläggning.

Skapande av sysselsättning knuten till investeringen: nettoökning av antalet skapade arbetstillfällen inom tre år efter det att investeringen avslutats.

Ett **stort investeringsprojekt** är en nyinvestering med stödberättigande kostnader som överstiger 50 miljoner euro.

¹³ Enligt definitionen i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2). Se även kapitel 3.9 i denna handledning.

Möjliga stödåtgärder enligt riktlinjerna

➤ Regionalt investeringsstöd

Detta stöd kan beviljas för ett nyinvesteringsprojekt.

De stödberättigande kostnaderna kan beräknas **antingen** som

- materiella investeringskostnader (mark, byggnader, utrustning) och de sammanlagda immateriella investeringskostnaderna (kostnader för tekniköverföring) som nyinvesteringsprojektet har gett upphov till. De stödberättigande tillgångarna behöver inte vara nya.

ELLER

- Beräknade lönekostnader för sysselsättning som skapas direkt genom investeringsprojektet för en tvåårsperiod.

Investeringen eller den sysselsättning som skapats måste bibehållas i det berörda området under minst tre år.

Stödmottagaren ska stå för ett finansiellt bidrag på minst 25 % av de stödberättigande kostnaderna.

De tillåtna stödnivåerna är högre i artikel 87.3 a-regioner än i artikel 87.3 c-regioner med hänsyn till vilken typ av regionala problem som ska angripas och hur svåra de är. Stödnivåerna för små och medelstora företag ligger mellan 20 % och 80 % beroende på vilka nackdelar ett visst område har.

Stödnivåerna är lägre för stora investeringsprojekt.

När kostnader som berättigar till regionalstöd också berättigar till stöd för andra ändamål (t.ex. FoUI), ska de kostnader som är gemensamma omfattas av det fördelaktigaste tak som gäller för dessa ordningar.

➤ Regionalt driftsstöd

Regionalt driftsstöd kan beviljas endast i vissa väldefinierade fall, när det är motiverat på grund av en regions allvarliga strukturella nackdelar. Detta driftsstöd utgörs av stöd till företagens löpande utgifter.

Villkor:

- Stödet bör vara motiverat på grundval av dess bidrag till den regionala utvecklingen och dess karaktär.
- Det bör vara proportionerligt i förhållande till de nackdelar som det är avsett att utjämna.
- Det bör vara begränsat i tiden och minskas gradvis.

Driftsstöd kan vara obegränsat och behöver inte minskas gradvis om syftet är

- att uppväga nackdelar för de yttersta randområdena,
- att förebygga eller minska en fortlöpande avfolkning av de regioner som har den lägsta befolkningstätheten, eller
- att uppväga merkostnader för transporter i de yttersta områdena och i regioner med låg befolkningstäthet.

➤ Stöd till nystartade små företag

Syftet med stödet till nystartade företag är att hjälpa små företag i de tidiga utvecklingsfaserna (de första fem åren). Stödet kan uppgå till följande nivåer:

- **Stöd på sammanlagt 2 miljoner euro per företag** till små företag som har sin ekonomiska

verksamhet i regioner som omfattas av undantaget i **artikel 87.3 a**. Stödnivån kan uppgå till 35 % av de stödberättigande kostnaderna under de tre första åren efter det att företaget bildats, och 25 % under de två åren därefter.

- **Stöd på sammanlagt 1 miljon euro per företag** till små företag som har sin ekonomiska verksamhet i regioner som omfattas av undantaget i **artikel 87.3 c**. Stödnivån kan uppgå till 25 % av de stödberättigande kostnaderna under de tre första åren efter det att företaget bildats, och 15 % under de två åren därefter.

Dessa stödnivåer kan höjas med 5 % i de minst gynnade områdena, områden med låg befolkningstäthet och i isolerade områden.

De stödberättigande kostnaderna är kostnader för juridiska tjänster, konsulttjänster samt administration som har ett direkt samband med bildandet av det lilla företaget, samt en rad driftskostnader som företaget faktiskt har ådragit sig under de fem första åren efter bildandet.

De årliga stödbeloppen till nybildade småföretag får inte överskrida 33 % av de nämnda sammanlagda stödbeloppen per företag.

Möjliga stödåtgärder enligt gruppundantagsförordningen

Följande kategorier av regionalstöd omfattas av gruppundantagsförordningen och är därmed undantagna från anmälningsförfarandet:

- **Regionalt investerings- och sysselsättningsstöd** (sysselsättning skapas direkt genom investeringsprojektet). Endast följande stödformer är undantagna från anmälningsplikten:

- Genomblickbara **stödordningar**.

- **Stöd för särskilda ändamål** till ett visst belopp om stödet används som komplement till stöd som beviljas enligt stödordningar.

- Stöd som beviljas enligt en stödordning till **individuella stora investeringsprojekt om stödet inte överskrider det högsta tillåtna stödbelopp som en investering med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro kan få enligt tabellen och reglerna i riktlinjerna för regionalstöd.**

- **Stöd till nystartade små företag**

Mer information:

- *Riktlinjer för statligt regionalstöd för 2007–2013 (EUT C 54, 4.3.2006, s. 13).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:054:0013:0044:SV:PDF>

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.4. Investerings- och sysselsättningsstöd

Investerings- och sysselsättningsstöd kan beviljas både i **stödområden** och **utanför stödområden** (för stöd i stödområden, se avsnittet om regionalstöd).

Följande kostnader är stödberättigande:

- **Kostnaderna för investeringar i materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar**, eller
- **de beräknade lönekostnaderna för sysselsättning som skapas direkt genom investeringsprojektet**, beräknade för en tvåårsperiod. Det innebär att investeringskostnaderna kan beräknas även på grundval av antalet skapade arbetstillfällen.

Medlemsstaterna får finansiera upp till **20 %** av de stödberättigande kostnaderna för **små företag** och 10 % för **medelstora företag**.

Dessa stödkategorier omfattas av **gruppundantagsförordningen** och behöver därför inte anmälas till kommissionen, med undantag för individuellt stöd över 7,5 miljoner euro.

Särskilda villkor gäller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.5. Utbildningsstöd

Enligt den nya gruppundantagsförordningen får medlemsstaterna bevilja företagen både allmänt och särskilt utbildningsstöd. Dessa stödkategorier omfattas av gruppundantagsförordningen och behöver därför inte anmälas till kommissionen, med undantag för individuellt stöd över 2 miljoner euro.

Stödberättigande kostnader är bland annat personalkostnader för lärare, resekostnader för lärare och deltagare, inklusive logi, materiel och utrustning som har ett direkt samband med utbildningen, avskrivning av hjälpmedel och utrustning i den utsträckning de används uteslutande för utbildningsprojektet, kostnader för vägledning och rådgivning, personalkostnader för deltagare och allmänna indirekta kostnader, eller personalkostnader för deltagare under de timmar då de deltar i utbildningen.

Begrepp:

Särskild utbildning: Utbildning som omfattar undervisning som direkt och i huvudsak kan användas i arbetstagarens nuvarande eller framtida anställning i företaget och som ger färdigheter som inte alls eller endast i begränsad utsträckning kan överföras till andra företag eller arbetsområden.

Allmän utbildning: Utbildning som inbegriper undervisning som inte bara eller i huvudsak kan användas i arbetstagarens nuvarande eller framtida anställning i företaget, utan ger färdigheter som i stor utsträckning kan överföras till andra företag eller arbetsområden.

Möjliga stödåtgärder enligt gruppundantagsförordningen

- **Stöd till särskild utbildning:** Medlemsstaterna kan finansiera **45 % av de stödberättigande kostnaderna för små företag och 35 % för medelstora företag.**
- **Stöd till allmän utbildning:** Medlemsstaterna kan finansiera **80 % av de stödberättigande kostnaderna för små företag och 70 % för medelstora företag.**

Stödnivån får höjas med 10 procentenheter, upp till 80 % av de stödberättigande kostnaderna, om utbildningen ges till **arbetstagare med funktionshinder eller sämre förutsättningar.**

De särskilda villkor som gäller för utbildning inom **sjötransportsektorn** motiverar en särbehandling av denna sektor, där stödnivån får uppgå till 100 % av de stödberättigande kostnaderna.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.6. Stöd till konsulttjänster och små och medelstora företags deltagande i mässor

Gruppundantagsförordningen gör det möjligt att bevilja stöd till konsulttjänster och till deltagande i mässor utan anmälan till kommissionen, med undantag för individuellt stöd över 2 miljoner euro.

Möjliga stödåtgärder enligt gruppundantagsförordningen

➤ **Stöd till konsulttjänster:** Stödnivån får inte överstiga 50 % av de stödberättigande kostnaderna, som ska vara kostnaderna för konsulttjänster som tillhandahålls av utomstående konsulter. De berörda tjänsterna får inte vara av ett fortlöpande eller periodiskt återkommande slag och de får inte ingå i företagets ordinarie driftskostnader, såsom rutinmässig skatterådgivning, regelbunden juridisk rådgivning eller annonskostnader. Det sammanlagda stödbeloppet får uppgå till 2 miljoner euro.

➤ **Stöd till små och medelstora företags deltagande i mässor,** som kan uppgå till 2 miljoner euro per företag per projekt. Stödnivån får inte överstiga 50 % av de stödberättigande kostnaderna, som ska vara kostnaderna för att hyra, bygga och driva mässtandet första gången ett företag deltar i en viss mässta eller utställning. Stöd kan beviljas för att delta i olika mässor, men inte för att delta i en och samma mässta flera gånger.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.7. Stöd till kvinnligt företagande

Gruppundantagsförordningen ger medlemsstaterna möjlighet att stödja **bildandet av små företag som ägs och drivs av kvinnor**. Detta gäller både i och utanför stödområden. Detta kommer att ge kvinnliga företagare möjlighet att övervinna de särskilda marknadsmisslyckanden som de ställs inför (framför allt svårigheter att få finansiering), särskilt när de startar sitt första företag. Stödet främjar verklig jämställdhet mellan män och kvinnor på detta område.

Medlemsstaterna kan bevilja bidrag på **upp till 1 miljon euro** till små företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare utan att bidraget behöver anmälas, under förutsättning att villkoren i gruppundantagsförordningen är uppfyllda.

Stödnivån får inte överstiga 15 % av de stödberättigande kostnader som uppstått under de första fem åren efter det att företaget bildats.

De **stödberättigande kostnaderna** är kostnader för juridiska tjänster, konsulttjänster samt administration som har ett direkt samband med bildandet av det lilla företaget, samt en rad driftskostnader som företaget faktiskt har ådragit sig under de fem första åren efter bildandet. För första gången ger gruppundantagsförordningen också möjlighet att **bevilja stöd för barntillsyn och vård av föräldrar**.

Begrepp:

Med **företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare** avses ett litet företag som uppfyller följande villkor:

- a) en eller flera kvinnor äger minst 51 % av kapitalet i det lilla företaget eller är registrerade ägare av det lilla företaget, och
- b) en kvinna har hand om ledningen av det lilla företaget.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.8. Stöd för arbetstagare med sämre förutsättningar och arbetstagare med funktionshinder

Gruppundantagsförordningen ger medlemsstaterna rätt att utan anmälan bevilja stöd för att hjälpa **arbetstagare med funktionshinder och arbetstagare med sämre förutsättningar** att hitta arbete.

Begrepp:

Arbetstagare med sämre förutsättningar är personer som

- inte har haft någon ordinarie avlönad anställning under de senaste sex månaderna,
- personer som inte har gymnasiekompetens eller yrkesutbildning (ISCED 3),
- är över 50 år,
- lever ensamma och har vårdnaden om ett eller flera barn,
- personer som arbetar inom en sektor eller ett yrke i en medlemsstat där obalansen mellan könen är minst 25 % högre än den genomsnittliga könsobalansen inom alla ekonomiska sektorer i den berörda medlemsstaten och som tillhör det underrepresenterade könet, eller
- är medlemmar av en etnisk minoritet inom en medlemsstat och som måste förbättra sina språkkunskaper, sin yrkesutbildning eller sin arbetslivserfarenhet för att förbättra sina möjligheter att få fast anställning.

Arbetstagare med kraftigt sämre förutsättningar är personer som varit arbetslösa i 24 månader eller längre.

Arbetstagare med funktionshinder är personer som i enlighet med nationell lagstiftning har erkänts ha funktionshinder, eller personer som har en erkänd begränsning som härrör från fysiska, mentala eller psykiska funktionsnedsättningar.

Villkor:

- Rekryteringen måste medföra en nettoökning av antalet anställda eller också måste tjänsterna ha blivit vakanta efter frivillig uppsägning, funktionshinder, pension av åldersskäl, frivillig minskning av arbetstid eller avskedande på grund av försummelse och inte till följd av uppsägningar på grund av övertalighet.
- Anställningen måste fortlöpa under en minimiperiod som är förenlig med nationell lagstiftning eller kollektivavtal.

Möjliga stödåtgärder enligt gruppundantagsförordningen

Arbetstagare med sämre förutsättningar:

- **Stöd i form av lönesubventioner för rekrytering av arbetstagare med sämre förutsättningar.** Stödet får uppgå till 50 % av de stödberättigande kostnaderna, som är lönekostnaderna under en period om högst tolv månader efter rekryteringen. Denna period kan förlängas till 24 månader om det rör sig om arbetstagare med kraftigt sämre

förutsättningar. Stödbeloppet får uppgå till sammanlagt 5 miljoner euro per företag per år.

Arbetstagare med funktionshinder:

- **Stöd i form av lönesubventioner för anställning av arbetstagare med funktionshinder:** Stödet får uppgå till 75 % av de stödberättigande kostnaderna, som är lönekostnaderna under den period då arbetstagaren med funktionshinder är anställd. Stödet får uppgå till 10 miljoner euro per företag per år.
- **Stöd för merkostnader för anställning av arbetstagare med funktionshinder:** Stödet får uppgå till 100 % av de stödberättigande kostnaderna, som ska vara andra kostnader än lönekostnader (som ingår i föregående kategori), vilka tillkommer utöver de kostnader som företaget skulle ha ådragit sig om det hade anställt arbetstagare utan funktionshinder under den period som den berörda arbetstagaren är anställd. Följande kostnader är stödberättigande: kostnader för anpassa lokalerna, kostnader för att anställa personal enbart för att stödja arbetstagare med funktionshinder, kostnader för att anpassa eller köpa utrustning för arbetstagare med funktionshinder. Ersättning för merkostnader för att anställa arbetstagare med funktionshinder kan uppgå till 10 miljoner euro per företag per år.

Mer information:

- *Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3).*

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.9. Stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter

Riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter gör det möjligt att **genomföra brådskande omstruktureringsåtgärder, även under undsättningsperioden**, för individuella företag i svårigheter. Medlemsstaterna kan använda det enklare förfarandet för att godkänna undsättningsstöd om stödbeloppet inte överstiger resultatet av en standardformel och aldrig är högre än **10 miljoner euro**.

Riktlinjerna är tillämpliga på **företag i alla sektorer**, förutom dem som är verksamma inom kol- och stålsektorn, utan att det påverkar särskilda branschspecifika regler för företag i svårigheter.

Begrepp:

Ett företag i svårigheter är ett företag som inte med egna finansiella medel eller med medel från ägare/aktieägare eller långivare kan hejda förluster som utan ingripanden från de offentliga myndigheterna leder till att företaget med största sannolikhet försätts i konkurs på kort eller medellång sikt.

Undsättningsstöd är ett tillfälligt stöd som kan krävas tillbaka. Det ska göra det möjligt att hålla ett ekonomiskt försvagat företag flytande under den tid som krävs för att utarbeta en omstrukturerings- eller likvidationsplan eller under den tid som kommissionen eller den behöriga nationella myndigheten behöver för att fatta ett beslut om planen.

Omstruktureringsstöd grundar sig på en realistisk, enhetlig och omfattande plan som syftar till att återställa ett företags långsiktiga lönsamhet.

Undsättningsstöd måste uppfylla följande villkor:

- Det ska bestå av **likvida medel som kan krävas tillbaka** och ha formen av en lånegaranti eller lån med normal marknadsränta.
- Det ska vara begränsat till **det belopp som är nödvändigt för att upprätthålla driften av företaget**.
- Det ska endast **betalas ut för den tid (högst sex månader) som krävs för att utarbeta en återhämtningsplan**.
- Det får endast ges på **grundval av allvarliga sociala problem** och får inte ha några **negativa effekter** för industrins situation i andra medlemsstater.
- Medlemsstaten ska i samband med anmälan förbinda sig att inom sex månader från beviljandet av stödet till kommissionen överlämna en **omstruktureringsplan, en likvidationsplan** eller ett bevis på att lånet helt och hållet återbetalats eller att garantin inte längre gäller.
- Det ska vara en **engångsåtgärd** ("engångsvillkoret").

Omstruktureringsstöd får endast beviljas om följande kriterier är uppfyllda:

- En **plan för omstrukturering eller återhämtning** ska ges in till kommissionen så att lönsamheten kan återställas inom rimlig tid
- **Kompensationsåtgärder** ska vidtas för att undvika att stödet otillbörligt snedvrider konkurrensen (t.ex. kapacitetsminskningar). Normalt gäller denna regel dock inte små

företag, eftersom man kan anta att stöd för särskilda ändamål till små företag normalt inte snedvrider konkurrensen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

- **Stödet måste begränsas till vad som är absolut nödvändigt** för att genomföra omstruktureringsåtgärderna. Stödmottagarna måste lämna ett **betydande eget bidrag** till omstruktureringen, utan stöd. För små företag bör bidraget utgöra minst 25 % av omstruktureringskostnaderna och för medelstora företag minst 40 %. Under exceptionella omständigheter och mycket svåra omständigheter kan kommissionen godkänna ett lägre bidrag.
- Företaget ska **genomföra omstruktureringsplanen fullt ut** och fullgöra alla villkor som ställts.
- Omstruktureringsstöd får **endast beviljas en gång** ("engångsvillkoret").
- **Strikt övervakning** och **årlig rapportering** krävs.

För små och medelstora företag och företag i stödområden: större flexibilitet kan visas när det gäller kapacitetsminskningar och kravet på eget bidrag.

Mer information:

- *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2).*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:244:0002:0017:SV:PDF>

4. TILLFÄLLIGA STATLIGA STÖDÅTGÄRDER FÖR ATT FRÄMJA TILLGÅNGEN TILL FINANSIERING I DEN AKTUELLA FINANSIELLA OCH EKONOMISKA KRISEN

Den 17 december 2008 antog kommissionen en tillfällig gemenskapsram för statliga stödåtgärder för att främja tillgången till finansiering i den aktuella finansiella och ekonomiska krisen. Den 25 februari 2009 gjordes vissa smärre ändringar. Denna gemenskapsram ger medlemsstaterna utökade möjligheter att med hjälp av statligt stöd lösa de problem som kreditåtstramningen har gett upphov till. Genom gemenskapsramen införs en rad tillfälliga åtgärder som gör det möjligt för medlemsstaterna att ta itu med särskilt de små och medelstora företagens oerhörda svårigheter att få finansiering.

De tillfälliga åtgärderna grundas på artikel 87.3 b i EG-fördraget, enligt vilken kommissionen kan förklara ett stöd förenligt med den gemensamma marknaden om det ges för att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi. Medlemsstaterna måste anmäla de stödordningar som åtgärderna ingår i, men när stödordningen är godkänd kan de bevilja individuellt stöd utan anmälan.

Villkor:

- Dessa åtgärder är endast tillämpliga på företag som inte befann sig i svårigheter¹⁴ den 1 juli 2008. De får tillämpas på företag som inte befann sig i svårigheter vid den tidpunkten men råkade i svårigheter senare som följd av den globala finans- och ekonomikrisen.
- Åtgärderna kan tillämpas till och med den 31 december 2010.
- De tillfälliga åtgärderna får inte kumuleras med stöd av mindre betydelse för samma stödberättigande kostnader. Stöd av mindre betydelse som mottagits efter den 1 januari 2008 ska dras av från det tillåtna stöd som beviljats för samma ändamål i enlighet med dessa rambestämmelser. Det tillfälliga stödet får kumuleras med annat stöd som är förenligt med den gemensamma marknaden eller med andra former av gemenskapsfinansiering under förutsättning att de högsta tillåtna stödnivåerna i tillämpliga riktlinjer eller gruppundantagsförordningar respekteras.

Nya åtgärder och tillfälliga ändringar av gällande instrument

- **En klumpsumma i stöd på upp till 500 000 euro per företag för de kommande två åren (1.1.2008–31.12.2010) för att lösa deras nuvarande svårigheter.** Åtgärden är endast tillämplig på stödordningar. Företag inom fiskesektorn och primär produktion av jordbruksprodukter är inte berättigade till detta stöd och inte heller till exportstöd. Om

¹⁴ Begreppet *företag i svårigheter* definieras på följande sätt:

- För stora företag, punkt 2.1 i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter, (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2).

- För små och medelstora företag, artikel 1.7 om definitionen i kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), (EUT L 241, 9.8.2008).

företaget i fråga fick stöd av mindre betydelse redan innan den tillfälliga ramen trädde i kraft får summan av det stöd som mottagits inom ramen för denna åtgärd och stödet av mindre betydelse inte överstiga 500 000 euro under perioden 1.1.2008–31.12.2010.

- **Statliga garantier för lån i form av nedsättning av garantiavgiften:** Små och medelstora företag omfattas av en nedsättning på upp till 25 % av den årliga avgiften för nya garantier under två år efter det att garantin beviljades. Dessutom omfattas de i ytterligare åtta år av en säkerhetsavgift som fastställs i gemenskapsramen. Det maximala lånebeloppet får inte vara större än stödmottagarens sammanlagda årliga lönekostnader. Garantin får vara högst 90 % av lånet och kan omfatta både lån till investeringar och rörelsekapital.
- **Stöd i form av subventionerad ränta på alla typer av lån:** Kommissionen godtar att offentliga eller privata lån beviljas till en ränta som minst motsvarar centralbankens dagslåneränta plus ett tillägg som motsvarar skillnaden mellan den genomsnittliga ettåriga interbankräntan och centralbankens genomsnittliga dagslåneränta under perioden 1.1.2007–30.6.2008, plus den kreditriskpremie som motsvarar mottagarens riskprofil, enligt det som föreskrivs i kommissionens meddelande om metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor. Denna metod kan tillämpas på alla avtal som ingås senast den 31 december 2010 och på alla lån oavsett löptid. Den lägre räntan får tillämpas på räntebetalningar som görs före den 31 december 2012.
- **Stöd i form av räntesänkning på investeringslån till produkter som avsevärt förbättrar miljöskyddet.** Små och medelstora företag kan få en räntesänkning på 50 %. Den lägre räntan får tillämpas högst två år efter lånets beviljande. Stöd kan ges för projekt som innebär tillverkning av produkter som omfattar tidig anpassning till eller överträffande av framtida EU-produktstandarder som förbättrar miljöskyddet och ännu inte trätt i kraft.
- **Ett tillfälligt undantag från 2006 års riktlinjer om riskkapital:**
 - **Delfinansieringen per litet och medelstort företag höjs från 1,5 miljoner euro till 2,5 miljoner euro.**
 - **Miniminivån för privat deltagande sänks från 50 % till 30 % (i och utanför stödområden).**
- **Förenkling av kraven i meddelandet om exportkrediter** genom tillämpning av det undantag som medger att staten icke marknadsmässiga risker.

Mer information:

- Meddelande från kommissionen – tillfällig gemenskapsram för statliga stödåtgärder för att främja tillgången till finansiering i den aktuella finansiella och ekonomiska krisen (antagen den 17 december 2008).

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html

BILAGA I

Stöd till små och medelstora företag enligt reglerna för statligt stöd

SF= små företag, MF = medelstora företag

Tröskelvärden anges per företag per projekt, om inte något annat anges.

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser		Gruppundantagsförordningen			
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser		Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen		
Stöd av mindre betydelse	200 000 euro per företag under tre beskattningsår betraktas inte som stöd					
Risckapitalstöd	Olika former av stöd tillgängliga (se punkt 2.3)		1,5 miljoner euro per målföretag under 12 månader	Ej tillämpligt		
Forsknings- och utvecklingsstöd	SF	MF		SF	MF	
Grundforskning	100 %	100 %	20 miljoner euro	100 %	100 %	
Industriell forskning	70 %	60 %	10 miljoner euro	70 %	60 %	
Experimentell utveckling	45 %	35 %	7,5 miljoner euro	45 %	35 %	
	+15 procentenheter (upp till totalt 80 %) vid samarbete eller spridning av resultat		2x om Eureka ¹⁵	+15 procentenheter (upp till totalt 80 %) vid samarbete eller spridning av resultat		
Stöd till tekniska genomförbarhetsstudier						
Grundforskning			20 miljoner euro			
Industriell forskning	75 % till industriell forskning		10 miljoner euro	75 % till industriell forskning		
Experimentell utveckling	50 % för utveckling		7,5 miljoner euro	50 % för utveckling		
			2x om Eureka			

¹⁵ Eureka är ett alleuropeiskt nätverk för marknadsorienterad industriell forskning och utveckling.

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser	Gruppundantagsförordningen	
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriellt rättsskydd	100 %	5 miljoner euro	100 %
Grundforskning	50 %		50 %
Industriell forskning	25 %		25 %
Experimentell utveckling			
Stöd för att hyra in högkvalificerad personal	50 % per företag under tre år, per inhyrd person	Ej tillämpligt	50 % per företag under tre år, per inhyrd person
Stöd till forskning och utveckling inom jordbruks- och fiskerisektorerna	100 % på vissa villkor	Ej tillämpligt	100 % på vissa villkor
Stöd till nystartade innovativa företag (endast små företag)	1 miljoner euro 1,25 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 c 1,5 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 a	1 miljoner euro 1,25 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 c 1,5 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 a	Ej tillämpligt
Stöd till innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster	100 % om tjänsteleverantören innehar en nationell eller europeisk certifiering 75 % i övriga fall Högst 200 000 euro per företag inom tre år	200 000 euro per företag inom tre år	100 % om tjänsteleverantören innehar en nationell eller europeisk certifiering 75 % i övriga fall
Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn	SF: 35 % MF: 25 %		Nej
Stöd till innovationskluster			Nej
Investeringsstöd	SF: 35 % MF: 25 %		
Driftsstöd	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 % med en linjär minskning till noll under fem år ELLER ▪ 50 % under fem år 		

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser	Gruppundantagsförordningen	
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att öka nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer	SF: 70 % MF: 60 % Anbud: 100 % Miljöinnovationsbonus: +10 %	7,5 miljoner euro	SF: 55 % MF: 45 %
Stöd till förvärv av transportfordon som går längre än gemenskapens miljönormer	SF: 70 % MF: 60 % Anbud: 100 % Miljöinnovationsbonus: +10 %	7,5 miljoner euro	SF: 55 % MF: 45 %
Stöd för tidig anpassning till framtida miljönormer	Mer än tre år i förväg: SF: 25 % MF: 20 % 1-3 år i förväg SF: 20 % MF: 15 %	7,5 miljoner euro	Mer än tre år i förväg: SF: 15 % MF: 10 % 1-3 år i förväg SF 10 %
Stöd till miljöstudier	SF: 70 % MF: 60 %	Ej tillämpligt	SF: 70 % MF: 60 %
Stöd för investeringar i energisparande åtgärder	SF: 80 % MF: 70 % Anbud: 100 %	7,5 miljoner euro	Beräkning av stödberättigande kostnader: <i>1. Extra investeringskostnader netto:</i> SF: 80 % MF: 70 % <i>2. Extra investeringskostnader brutto:</i> SF: 40 % MF: 30 %
Investeringsstöd			
Driftsstöd	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 % med en linjär minskning till noll under fem år ELLER ▪ 50 % under fem år 		Nej
Stöd till energieffektiv fjärrvärme som drivs med konventionell energi	SF: 70 % MF: 60 % Anbud: 100 %		Nej

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser	Gruppundantagsförordningen	
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd för investeringar i högeffektiv kraftvärme			
Investeringsstöd	SF: 80 % MF: 70 % Anbud: 100 %	7,5 miljoner euro	SF: 65 % MF: 55 %
Driftsstöd	<u>Tre alternativ:</u> 1. Ersättning för skillnaden mellan produktionskostnaden och marknadspriset ELLER 2. utnyttja marknadsmekanismer (gröna certifikat, anbud) 100 % med en linjär minskning till noll under fem år ELLER 50 % under fem år		Nej
Stöd till investeringar för att främja energi från förnybara energikällor			
Investeringsstöd	SF: 80 % MF: 70 % Anbud: 100 %	7,5 miljoner euro	SF: 65 % MF: 55 %
Driftsstöd	<u>Tre alternativ:</u> 3. Ersättning för skillnaden mellan produktionskostnaden och marknadspriset ELLER 4. utnyttja marknadsmekanismer (gröna certifikat, anbud) 5. 100 % med en linjär minskning till noll under fem år ELLER 50 % under fem år		Nej
Miljöstöd i form av skattenedsättningar eller skattelättnader	Särskilda villkor gäller (se kapitel 4 i riktlinjerna om miljöstöd)	Ej tillämpligt	Endast energiskatt enligt direktiv 2003/96/EG: tillåtet för högst tio år om gemenskapens minimiavgift betalas
Stöd till avfallshantering	SF: 70 % MF: 60 %		Nej
Stöd till sanering av förorenade områden	100 %		Nej
Stöd till omlokalisering av företag	SF: 70 % MF: 60 %		Nej

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser	Gruppundantagsförordningen	
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd som ingår i system för handel med utsläppsrätter	Särskilda villkor gäller	Nej	
Regionalt investeringsstöd (och sysselsättningsstöd)	20–80 % beroende på nackdelarna i ett visst område	Stöd under 75 % av den högsta tillåtna stödnivån för investeringar med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro	Regional stödnivå enligt respektive regionalstödscharta SF : +20 procentenheter MF : +10 procentenheter (utom stora investeringsprojekt och transport) ¹⁶
Regionalt driftsstöd	Särskilda villkor gäller	Nej	
Stöd till nybildade småföretag i stödområden	<i>Regioner enligt artikel 87.3 a:</i> 35 % år 1–3 25 % år 4–5 Totalt stöd max 2 miljoner euro <i>Regioner enligt artikel 87.3 c:</i> 25 % år 1–3 15 % år 4–5 Totalt stöd max 1 miljoner euro 5 % tillägg i vissa fall	2 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 a 1 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 c årliga belopp per företag – högst 33 % av ovannämnda stödbelopp	<i>Regioner enligt artikel 87.3 a:</i> 35 % år 1–3 25 % år 4–5 <i>Regioner enligt artikel 87.3 c:</i> 25 % år 1–3 15 % år 4–5 5 % tillägg i vissa fall
Investeringsstöd och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag	Nej	7,5 miljoner euro	SF : 20 % MF : 10 % För investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter: 75 % i de yttersta randområdena 65 % på de mindre Egeiska öarna 50 % i regioner enligt artikel 87.3 a 40 % i alla andra regioner

¹⁶ För jordbrukssektorn gäller andra stödnivåer.

Typ av stödåtgärd	Riktlinjer/rambestämmelser	Gruppundantagsförordningen	
	Högsta tillåtna stödnivå/belopp enligt berörda riktlinjer/rambestämmelser	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd till utbildning	Nej	2 miljoner euro per företag per utbildningsprojekt	Särskild utbildning: SF: 45 % MF: 35 % Allmän utbildning: SF: 80 % MF: 70 % +10 procentenheter för arbetstagare med funktionshinder/arbetstagare med sämre förutsättningar (totalt högst 80 %) 100 % för sjötransporter
Stöd till små företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare	Nej	1 miljoner euro (högst 33 % av det per år)	15 % under de första fem åren
Stöd till konsulttjänster	Nej	2 miljoner euro	50 %
Stöd till små och medelstora företag för deltagande i mässor	Nej	2 miljoner euro	50 %
Stöd i form av lönesubventioner för rekrytering av arbetstagare med sämre förutsättningar	Nej	5 miljoner euro	Arbetstagare med sämre förutsättningar: 50 % under de första 12 månaderna Arbetstagare med kraftigt sämre förutsättningar: 50 % under de första 24 månaderna
Stöd i form av lönesubventioner för anställning av arbetstagare med funktionshinder	Nej	10 miljoner euro	75 %
Stöd som ersätter extra utgifter för att anställa arbetstagare med funktionshinder.	Nej	10 miljoner euro	100 %
Stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter	Särskilda villkor gäller	Nej	

BILAGA II

Definition av små och medelstora företag

Artikel 1

Företag

Varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet ska anses som ett företag. Som företag anses således sådana enheter som utövar ett hantverk eller annan verksamhet enskilt eller inom familjen, personsammanslutningar eller föreningar som bedriver en regelbunden ekonomisk verksamhet.

Artikel 2

Personalstyrka och finansiella trösklar som definition av olika företagskategorier

1. Kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år.
2. Inom kategorin små och medelstora företag definieras små företag som företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.
3. Inom kategorin små och medelstora företag definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Artikel 3

Typer av företag som beaktas vid beräkning av personalstyrkan och de finansiella beloppen

1. Fristående företag är de företag som inte betecknas som partnerföretag enligt punkt 2 eller anknutet företag enligt punkt 3.
2. Partnerföretag är de företag som inte betecknas som anknutna företag enligt punkt 3 och mellan vilka det finns följande förbindelse: ett företag (företag i tidigare marknadsled) innehar ensamt eller tillsammans med ett eller flera andra anknutna företag enligt punkt 3 minst 25 % av kapitalet eller rösterna i ett annat företag (företag i senare marknadsled).

Ett företag kan dock betecknas som fristående, och alltså inte anses ha ett partnerföretag, även om tröskelvärdet på 25 % har uppnåtts eller överskridits, om det gäller följande kategorier av investerare och dessa enskilt eller tillsammans inte är anknutna i den mening som avses i punkt 3 till det berörda företaget:

- a) Offentliga investeringsbolag, riskkapitalbolag, fysiska personer eller grupper av fysiska personer som regelbundet ägnar sig åt riskkapitalinvesteringar (så kallade business angels) och som investerar eget kapital i icke börsnoterade företag, förutsatt att dessa business angels sammanlagda investering i ett och samma företag inte överstiger 1250000 euro.
- b) Universitet eller forskningscentra utan vinstsyfte.
- c) Institutionella investerare, inklusive regionala utvecklingsfonder.
- d) Självständiga lokala myndigheter som har en årlig budget som understiger 10 miljoner euro och som har färre än 5000 invånare.

3. Anknutna företag är de företag som mellan sig upprätthåller en av följande förbindelser:
 - a) Ett företag innehar en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i ett annat företag.
 - b) Ett företag har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags styrelse, ledning eller tillsynsorgan.
 - c) Ett företag har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag enligt ett avtal som är slutet med detta eller enligt en bestämmelse i det företagets stadgar.
 - d) Ett företag som är aktieägare eller delägare i ett annat företag kontrollerar ensamt majoriteten av aktieägarnas eller delägarnas röster i detta företag med stöd av ett avtal med andra aktieägare eller delägare i detta företag.

Ett bestämmande inflytande anses inte föreligga då de investerare som avses i punkt 2 andra stycket inte direkt eller indirekt deltar i förvaltningen av det berörda företaget, dock utan att detta påverkar deras rättigheter som aktieägare eller delägare.

De företag som upprätthåller någon av de förbindelser som avses i första stycket via ett eller flera andra företag eller via de investerare som avses i punkt 2 ska också anses som anknutna företag.

De företag som upprätthåller någon av dessa förbindelser via en fysisk person eller en grupp fysiska personer i samverkan ska också anses som anknutna företag, om dessa företag helt eller delvis bedriver sin verksamhet på samma eller angränsande marknader.

Som angränsande marknad ska betraktas marknaden för en produkt eller en tjänst i ett tidigare eller senare marknadsled.

4. Utom i de fall som avses i punkt 2 andra stycket, kan ett företag inte anses tillhöra kategorin små och medelstora företag, om 25 % eller mer av dess kapital eller dess röstandel direkt eller indirekt kontrolleras av ett eller flera offentliga organ, individuellt eller gemensamt.
5. Företagen får avge en försäkran om sin status som fristående företag, partnerföretag eller anknutet företag och om uppgifter rörande trösklarna i artikel 2. Även om kapitalspridningen inte gör det möjligt att exakt veta vem som innehar kapitalet, får företaget avge en sådan försäkran om det kan försäkra att det har rimliga skäl att anta att det inte till 25 % eller mer ägs av ett företag eller gemensamt av anknutna företag eller via fysiska personer eller grupper av fysiska personer. En sådana försäkran ska avges utan att det påverkar de kontroller eller granskningar som föreskrivs i nationell lagstiftning eller i gemenskapslagstiftningen.

Artikel 4

Uppgifter som behövs för att beräkna personalstyrkan och de finansiella beloppen samt referensperiod

1. Uppgifterna för beräkning av personalstyrkan och de finansiella beloppen ska hämtas från det senast godkända räkenskapsperiod och beräknas på årsbasis. De beaktas från och med att räkenskaperna har godkänts. Omsättningen ska beräknas exklusive mervärdesskatt och andra indirekta skatter.
2. Om uppgifterna om ett företag beräknade på årsbasis vid datum för bokslut överstiger eller understiger de trösklar som anges i artikel 2 för personalstyrkan eller för de finansiella beloppen, erhåller eller förlorar företaget sin status av medelstort företag, litet företag eller mikroföretag först om detta inträffar under två på varandra följande år.

3. Om företaget är nyetablerat och bokslutet ännu inte har blivit godkänt, ska uppgifterna i fråga grunda sig på en skälig uppskattning som görs under räkenskapsåret.

Artikel 5

Personalstyrkan

Personalstyrkan motsvarar antalet årsarbetskrafter, det vill säga antalet personer som på heltid arbetat i företaget eller för företagets räkning under hela referensåret. Det arbete som utförs av personer som inte har arbetat hela året, som har arbetat deltid, oberoende av varaktighet, eller som utfört säsongarbete ska beräknas som delar av årsarbetskrafter. Personalstyrkan utgörs av:

- a) löntagarna,
- b) de personer som arbetar för företaget och som har en underordnad ställning i förhållande till detta och som i nationell rätt jämförs med löntagare,
- c) de ägare som driver företaget,
- d) de delägare som utövar en regelbunden verksamhet i företaget och som erhåller ekonomiska förmåner från företaget.

Lärlingar och studerande under yrkesutbildning som omfattas av lärlings- eller yrkesutbildningsavtal ska inte räknas in vid beräkningen av personalstyrkan. Den tid som utgörs av mödraledighet eller föräldraledighet ska inte räknas in.

Artikel 6

Fastställande av uppgifterna om företaget

1. I fråga om ett fristående företag ska fastställandet av uppgifterna, inklusive personalstyrkan, göras enbart på grundval av företagets egna räkenskaper.
2. Uppgifterna, inklusive personalstyrkan, om ett företag som har partnerföretag eller anknutna företag ska beräknas på grundval av räkenskaperna och andra uppgifter om företaget eller – om sådana finns – företagets konsoliderade räkenskaper eller de konsoliderade räkenskaperna där företaget räknats in genom konsolidering.

Till uppgifterna i första stycket ska aggregeras uppgifterna om det berörda företagets eventuella partnerföretag som befinner sig i ett omedelbart tidigare eller senare marknadsled i förhållande till det berörda företaget. Uppgifterna ska aggregeras i proportion till andelen av kapitalet eller rösträtten (den högsta av dessa båda andelar). Vid korsvist ägande ska den största andelen tillämpas.

Till uppgifterna i det första och andra stycket ska läggas 100 % av uppgifterna för de eventuella företag som är direkt eller indirekt anknutna till det berörda företaget och som inte redan har tagits med i räkenskaperna genom konsolidering.

3. Vid tillämpningen av punkt 2 ska uppgifterna om de företag som är anknutna till det berörda företaget hämtas från räkenskaperna och andra uppgifter, konsoliderade om sådana finns. Till dessa ska läggas 100 % av uppgifterna för de företag som är anknutna till dessa partnerföretag, såvida inte uppgifterna om dessa har räknats in genom konsolidering

Vid tillämpningen av punkt 2 ska uppgifterna om de företag som är anknutna till det berörda företaget hämtas från räkenskaperna och andra uppgifter, konsoliderade om sådana finns. Till dessa ska aggregeras proportionellt uppgifterna om de eventuella partnerföretagen till dessa

anknutna företag som befinner sig i ett omedelbart tidigare eller senare marknadsled i förhållande till dessa, om de inte redan har räknats in i de konsoliderade räkenskaperna i en proportion som motsvarar minst den procentsats som anges i punkt 2 andra stycket.

4. När personalstyrkan inte framgår av de konsoliderade räkenskaperna, ska den beräknas genom att proportionellt aggregera uppgifterna om de företag till vilka detta företag är partnerföretag och lägga till uppgifterna om de företag till vilka det är anknutet.